

1.1-G.2/413

Seletuskiri
põllumajandusministri määruse “Õli- ja kiudtaimede seemne
kategooriad ning õli- ja kiudtaimede seemne tootmise
ja turustamise nõuded¹” eelnõu juurde

I. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määruse “Õli- ja kiudtaimede seemne kategooriad ning õli- ja kiudtaimede seemne tootmise ja turustamise nõuded” eelnõu on välja töötatud “Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse” § 3 lõike 3, § 26 lõike 4, § 65 lõike 2, § 73 lõigete 5 ja 7, § 74 lõike 5, § 75 lõigete 2 ja 4, § 76 lõike 4, § 96 lõike 2, § 97 lõigete 2 ja 10, § 101 lõike 4, § 104 lõike 4, § 105 lõike 5 ning § 117 lõike 5 alusel ning arvestades Euroopa Ühenduse Nõukogu direktiivi 2002/57EÜ õli- ja kiudtaimede seemne turustamise kohta (EÜT L 193, 20.07.2002, lk 74–97).

Eelnõu on koostanud Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna taimse materjali büroo juhataja kt Kristiina Digryte (625 6275), Taimetoodangu Inspektsiooni seemnete sertifitseerimise osakonna juhataja Vahur Mõttus (671 2670) ja Põllumajandusuuringute Keskuse seemnekontrolli laboratooriumi juhataja Mari Jürmann (651 7662).

Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Raili Sillart (625 6197).

Eelnõule on keelelise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523).

II. Eelnõu sisu

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määruses kehtestatakse õli- ja kiudtaimede seemne tootmise ja turustamise nõuded.

Eelnõu §-s 2 esitatakse õli- ja kiudtaimede liikide loetelu.

Eelnõu §-s 3 esitatakse õli- ja kiudtaimede seemne kategooriaid ja nende tähistused.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse õli- ja kiudtaimede seemne kvaliteedinõuded, milleks on idanevuse nõuded, minimaalne niiskusesisaldus seemnes, sodiehtsuse ja sordipuhutuse nõue, teiste liikide seemnete maksimaalne arv analüüsitud proovis.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse tootmise nõuded. Õli- ja kiudtaimede seemne kõrgemate kategooriate tootmisel samal kasvukohal peab olema sama liigi teise sordi või sama sordi mitesordiehtsa õli- ja kiudtaime seemne või madalama kategooria seemne kasvatamiseks möödunud olenevalt liigist kas viis aastat (näiteks rapsi ja rüpsi puhul), kaks aastat (hariliku köömne puhul) või üks aasta (kanepi puhul). Selline nõue on vajalik, et sertifitseeritav seeme oleks sordiehtsne ja -puhas. Lõikes 2 nimetatud segunemise vältimise nõue on oluline, kuna põldtunnustamise läbinud seemne segunemisel näiteks kombainis muu seemnega väheneb sordiehtsus ja -puhtus.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse hübriidsordi seemne tootmise nõuded. Hübriidsordi seemne tootmisel peavad taimed oma omadustelt olema sordiehtsad ja-puhtad. Valdavalt reguleeritakse selles paragrahvis päevalille hübriidseemne tootmist. Eestis päevalille hübriidsordi seemet ei sertifitseerita.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse tarbeseemne tootmise nõuded. Tarbeseemne liigiehtsust ja puhtust kontrollib sordi omanik, esindaja või säilitaja. Asjakohase etiketi saamiseks esitab ta taotluse Taimetoodangu Inspektsioonile.

Eelnõu §-s 8 kehtestatakse vahemaade nõuded. Vahemaade nõuded on vajalikud, et erinevad liigid või sordid ei saaks omavahel tolmelda. Sertifitseeritud rapsiseemne puhul peab see vahemaa olema 100 meetrit. Kui kahe põllu vahel on metsatukk, siis neid nõudeid järgima ei pea, kuna tolmlemine on välistatud.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse sertifitseerimise kord. Õli- ja kiudtaimede seemne sertifitseerimiseks esitab taotluse sordi omanik, esindaja või säilitaja 15. aprilliks Taimetoodangu Inspektsioonile. Õli- ja kiudtaimede, välja arvatud päevalille hübriidsordi sertifitseeritud seemne tootmiseks peab taimikut kasvuperioodil põldtunnustama üks kord. Päevalille hübriidsordi tootmise korral peab taimikut põldtunnustama kahel korral. Lõike 6 kohaselt väljastab Taimetoodangu Inspektsioon sertifitseeritud õli- ja kiudtaimede seemne partii kohta põldtunnustamise tulemusi arvestades vormikohase seemnetunnistuse ja nõuetekohased etiketid.

Eelnõu § 10 kohaselt peab sertifitseeritud õli- ja kiudtaimede sertifitseeritud seemne tootmiseks ettenähtud seemnepõld olema põldtunnustatud. Põllu agrotehniline seisund ja arengustaadium peavad võimaldama hinnata selle nõuetekohasust ning taimede sordiehtsust ja -puhtust. Põld peab olema puhas nii eelkultuurist pärinevatest taimedest kui ka umbrohost. Põllu ääred peavad olema niidetud. Rapsi hübriidsordi sertifitseeritud seemne tootmise korral võib mittediehtsaid isastaimi olla 0,3% ja emastaimi 0,2%. Põldtunnustamise ajal hinnatakse seemnepõllul ka taimehaiguste esinemist.

Eelnõu §-s 11 kehtestatakse sordiehtsuse ja -puhtuse nõuded. Sertifitseeritav seeme peab olema sordiehtne ja -puhas. Rapsi hübriidsordi seemne tootmise korral võib ristlusvanema mittediehtsaid taimi olla eliitseemne lihthübriidsordi puhul 0,1.

Eelnõu §-s 12 kehtestatakse proovi võtmise nõuded ja proovi suurus. Järelevalveametnik või volitatud proovivõtja võtab müügikonditsiooni viidud seemnepartiist rahvusvaheliselt kehtestatud meetodika kohaselt seemneproovi seemne kvaliteedi määramiseks ja sulgeb sertifitseeritava seemnepartii pakendi või konteineri Taimetoodangu Inspektsiooni turvakleebisega.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse seemnepõllul taimekahjustajate esinemine. Taimekahjustajate esinemist hinnatakse põllul ja nende esinemise piirmäärad on toodud lisas 6.

Eelnõu §-s 14 kehtestatakse sertifitseeritava õli- ja kiudtaimede seemne nõuded. Õli- ja kiudtaimede seeme sertifitseeritakse, kui see on nii liigiehtne ja -puhas, sordiehtne ja -puhas, on läbinud järelkontrolli katsed rahuldavalt ja vastab kõigile määruses selle kategooria kohta kehtestatud nõuetele. Nõuetekohase seemnepartii sulgeb Taimetoodangu Inspektsioon turvakleebise või plommiga. Taimetoodangu Inspektsioon võib samuti sertifitseerida sellise seemne, mis on läbinud teises liikmesriigis või samaväärseks tunnustatud ühendusevälises riigis põldtunnustamise, on seal koristatud ja

varustatud põldtunnustamist tõendava etiketi või tootja dokumendiga seemne koguste ja muu nõutava teabega.

Eelnõu §-s 15 kehtestatakse pakendamise nõuded. Pakend või konteiner peab olema suletud selliselt, et seda ei oleks võimalik avada plommi, turvakleebist või etiketti rikkumata. Pakendit võib avada ja uuesti sulgeda üksnes Taimetoodangu Inspeksiooni järelevalveametniku kontrolli all. Uuesti suletud pakendi etiketile märgitakse Taimetoodangu Inspeksiooni järelevalveametniku kontrolli all uuesti sulgemise kuupäev ja sulgemise eest vastutava asutuse nimetus.

Eelnõu §-s 16 kehtestatakse pakendamisloa nõuded. Seemne pakendamisega tegeleval isikul peab olema pakendamisluba. Pakendamisloa saamiseks esitatakse Taimetoodangu Inspeksioonile lisas 7 toodud vormi kohane taotlus.

Eelnõu §-s 17 kehtestatakse pakendi märgistamise nõuded. Etikett võib olla pandud läbipaistva pakendi puhul loetavalt pakendi sisse. Tootja võib etiketi või etiketil ettenähtud andmed trükkida kustumatult otse pakendile järelevalveametniku järelevalve all. Pakendil peab olema teave seemne keemilise töötlemise kohta. Kuigi hetkel veel ei ole võetud ei Eesti ega ka Euroopa Liidu ühtsesse sordilehte geneetiliselt muundatud õli- ja kiudtaimede sorte, on märgistuse nõue vastavalt direktiivi 2002/57/EÜ sätetele kehtestatud. Seetõttu on ka määruses ette nähtud, et geneetiliselt muundatud sordist pärit õli- ja kiudtaimede seemne puhul peab sellekohane teave olema kõigil dokumentidel.

Eelnõu §-des 18 ja 19 kehtestatakse etiketi nõuded ning seemne etiketile ja tootja dokumendile märgitav teave.

Eelnõu §-s 20 kehtestatakse ühendusevälisest riigist imporditud õli- ja kiudtaimede seemne etiketile ja tootja dokumendile märgitav teave.

Eelnõu §-s 21 kehtestatakse lõpuni sertifitseerimata seemne etiketile ja saatedokumendile märgitav teave.

Eelnõu §-s 22 kehtestatakse etiketi kehtivusaeg. Õli- ja kiukultuuri seemnepartii etikett kehtib kaks aastat müügi- ja pakendi sulgemise kuupäevast alates. Pärast etiketi kehtivusaja möödumist võib etiketi kehtivusaja pikendamiseks esitada Taimetoodangu Inspeksioonile taotluse. Kui seemne idanevus vastab nõuetele, pikendatakse etiketi kehtivusaega kahe aasta võrra.

Eelnõu §-s 23 kehtestatakse turustamise nõuded. Turustada tohib olenevalt liigist kas sertifitseeritud seemet või tarbeseemet. Tarbeseemnena võib turustada õli- ja kiukultuuridest vaid musta kapsasrohu seemet. Sertifitseeritud seemnena turustamise nõue on antud direktiivis 2002/67/EÜ õli- ja kiudtaimede seemnete turustamise kohta.

Eelnõu §-s 24 kehtestatakse volitatud põldtunnustaja ja volitatud proovivõtja järelkontrolli ulatus.

Eelnõu lisa 1 kehtestab õli- ja kiudtaimede kvaliteedinõuded.

Eelnõu lisa 2 kehtestab sordiehtsuse ja -puhtuse nõuded.

Eelnõu lisa 3 kehtestab vahemaade nõuded.

Eelnõu lisa 4 kehtestab seemnetunnistuse vormi ja sisu nõuded.

Eelnõu lisa 5 kehtestab seemneproovi suurused.

Eelnõu lisa 6 kehtestab seemne kvaliteeti alandavate taimekahjustajate esinemise lubatud piirmäärad.

Eelnõu lisa 7 kehtestab pakendamisloa taotluse vormi.

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab nõukogu direktiivi 2002/57/EÜ õli- ja kiudtaimede seemne turustamise kohta (EÜT L 193, 20.07.2002, lk 74–97) nõuetele.

IV. Määruse mõjud

Määrusega kehtestatakse õli- ja kiudtaimede seemne tootmise ja turustamise nõuded. Varem reguleeris õli- ja kiudtaimede seemne turustamist ja pakendamist põllumajandusministri 20. aprilli 1999. a määrus nr 16 "Õli- ja kiudtaimede seemne kategooriate, seemne pakendamise ja turustamise korra kinnitamine" (RTL 1999, 100, 1252; 2005, 107, 1659). Määrusega ühtlustatakse õli- ja kiudtaimede seemne sertifitseerimise ja turustamise nõuded Euroopa Liidu nõuetega. Tootjal on võimalus takistamatult turustada õli- ja kiudtaimede seemet ka teises liikmesriigis. Määruse kohaselt võib proovivõtmist ning põldtunnustamist teha ka volitatud põldtunnustaja ning volitatud seemneproovi võtja. Erinevalt seni kehtinud nõuetest ei tule etiketil enam esitada andmeid seemne idanevuse, 1000 teramassi ja pakendaja kohta, kuna see nõue ei ole Euroopa Liidu õigusaktides kehtestatud. Määruse kohaselt võib tootja Taimetoodangu Inspektsiooni järelevalve all etikette ise trükkida. Seniajani oli õigus väljastada etikette vaid Taimetoodangu Inspektsioonil.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi ega lisakulusid.

VI. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse arvamuse saamiseks Taimetoodangu Inspektsioonile ning kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Keskkonnaministeeriumile. Sotsiaalministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on eelnõu kooskõlastanud märkusteta. Teised ministeeriumid ei kandnud ettenähtud tähtaja jooksul eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult mittenõustumise kohta ega taotlenud ka tähtaja pikendamist. Seega on eelnõu loetud nimetatud ministeeriumite poolt kooskõlastatuks.

VII. Määruse jõustumine

Määruse jõustumine on ette nähtud 1. mail 2006. a.

Ants Noot
Kantsler

